

EIWITTRANSITIE & VOEDSELOMGEVING

MANAGEMENTSAMENVATTING

INTRODUCTIE

EIWITTRANSITIE & VOEDSELOMGEVING

Managementsamenvatting

De Nederlandse eiwitconsumptie is uit balans: we consumeren te veel dierlijke en te weinig plantaardige eiwitten. Tegelijkertijd bestaat onze voedselomgeving grotendeels uit ongezond en (ultra)bewerkt voedsel. Door deze onbalans in ons eetpatroon en onze voedselomgeving ontwikkelen steeds meer Nederlanders chronische ziektes zoals diabetes, hart- en vaatziekten, en kanker. Daarnaast draagt ons huidige eetpatroon hierdoor in grote mate bij aan de druk op verschillende planetaire grenzen (zoals klimaatverandering, landgebruik en het verlies aan biodiversiteit), en veroorzaakt het veel dierenleed. In deze brochure zetten we kort uiteen hoe we als Transitiecoalitie Voedsel deze maatschappelijke problemen aanpakken en welke veranderingen nodig zijn om tot oplossingen te komen.

Samen met onze 200 coalitiepartners werken we binnen Transitiecoalitie Voedsel (TcV) aan een gezond, duurzaam en rechtvaardig landbouw- en voedselsysteem. In deze brochure staat ons programma “Eiwittransitie en Voedselomgeving” centraal. Binnen dit programma richten

we ons op twee verweven transitieën: de eiwittransitie en het creëren van een gezonde en duurzame voedselomgeving. Voor het versnellen van deze transitieën werken we aan drie concrete doelen:

- 1. IN 2030 IS MINIMAAL 60% VAN DE GECONSUMEERDE EIWITTEN AFKOMSTIG UIT PLANTAARDIGE BRONNEN EN MAXIMAAL 40% UIT DIERLIJKE BRONNEN.**

- 2. DE NEDERLANDSE VOEDSELOMGEVING IS MEER IN LIJN MET DE SCHIJF VAN VIJF, VOLDOET AAN DE 60/40-VERHOUDING TUSSEN PLANTAARDIGE EN DIERLIJKE EIWITTEN EN BEVAT MINDER ULTRABEWERKTE PRODUCTEN.**

- 3. DE VERWERKENDE INDUSTRIE EN DOWNSTREAM VOEDSELKETEN ZIJN INGERICHT OP DE 60/40-VERHOUDING TUSSEN PLANTAARDIG EN DIERLIJK, WAARBIJ DIERLIJKE EIWIJTPRODUCTIE AANZIENLIJK IS VERMINDERD EN UITSLUITEND DUURZAAM EN DIERVRIENDELIJK PLAATSVINDT.**

Om deze doelen te realiseren vervult TcV een mobiliserende, faciliterende en richtinggevende rol binnen de sector. We brengen partijen samen, beïnvloeden beleid en ontwikkelen kennis en instrumenten die organisaties helpen hun bijdrage aan de transitieën te vergroten. Ten grondslag aan onze activiteiten ligt het TransMissie raamwerk dat is ontwikkeld door NewForesight, Nyenrode Business Universiteit en Universiteit Utrecht. Dit raamwerk is een missie-gedreven benadering om maatschappelijke veranderingsprocessen te begrijpen en te beïnvloeden.

In deze brochure omschrijven we kort wat we in de periode van 2024-2025 binnen het programma “Eiwittransitie en Voedselomgeving” hebben gedaan en wat onze plannen zijn voor 2026 en daarna. Om onze werkwijze én impact inzichtelijk te maken, benoemen we bij al onze activiteiten en projecten welke veranderingen we bij systeemspelers teweegbrengen.

WAT HEBBEN WE BEREIKT?

PROTEIN ACTION CONSORTIUM

In 2024 hebben we meerdere retailers, producenten, verwerkers, boerenorganisaties en cateraars uit de voedselsector samengebracht om de eiwittransitie te versnellen. Hieruit is het Protein Action Consortium (PACT) ontstaan. Binnen dit samenwerkingsverband vervullen we als TcV een faciliterende en adviserende rol en nemen we het bedrijfsleven mee in het transitiedenken om tot strategische acties te komen die de transitie bevorderen. Dit heeft in 2025 bijvoorbeeld geleid tot de ontwikkeling van een **kansengids** voor retailers en producenten met daarin adviezen en informatie over hoe de consumptie van plantaardige verrijkte producten te vergroten is (beschikbaar op aanvraag). Dit zijn dierlijke producten waarin een deel van de dierlijke ingrediënten is vervangen door plantaardige ingrediënten. Daarnaast vervullen we binnen PACT een spilfunctie door het bedrijfsleven te verbinden met kennisinstituten en maatschappelijke organisaties uit ons TcV netwerk. Dit heeft in 2025 onder andere geleid tot nieuwe samenwerkingen tussen het bedrijfsleven en organisaties die zich bezighouden met voedseducatie. In 2025 is er binnen PACT met name gewerkt aan het teweegbrengen van de onderstaande veranderingen:

1.

Het verbeteren van beleid met betrekking tot de eiwittransitie

2.

Het versterken van voedselvaardigheden door voedseducatie

3.

Het aandeel plantaardig verrijkte producten in de voedselomgeving vergroten

4.

Het herinrichten van de voedselomgeving voor een duurzame en gezonde eiwitbalans

DE GEZONDE VOEDSELTRANSITIE

Sinds 2023 werkt TcV nauw samen met verschillende gezondheidsorganisaties¹ om de eiwittransitie te versnellen. Deze samenwerking heeft in het najaar van 2024 geleid tot de lancering van het **Handvest Gezonde Voedseltransitie**, dat door 30 gezondheidsorganisaties werd ondertekend. Met het ondertekenen geven organisaties aan dat ze de eiwittransitie meenemen in hun beleid en doelstellingen.

In 2025 hebben we gewerkt aan het uitbreiden van de hoeveelheid gezondheidsorganisaties die het Handvest onderschrijven. En met succes! Inmiddels hebben 45 gezondheidsorganisaties het Handvest ondertekend. Dit hebben we o.a. bereikt door grootschalige transitieworkshops te organiseren en een **Koploperscampagne** te starten op onze website en social media. Met deze campagne zetten we

¹Onder gezondheidsorganisaties verstaan we alle organisaties, beroepen en samenwerkingsverbanden die bijdragen aan het bevorderen, beschermen of herstellen van de gezondheid van mensen, zoals zorginstellingen, publieke zorginstanties, gezondheidsfondsen, zorgverzekeraars, diëtisten, fysiotherapeuten, zorg koepels, sportclubs en leefstijl- en welzijnsorganisaties.

vooruitstrevende gezondheidsorganisaties die zich al inzetten voor de transitie in de schijnwerpers om anderen te inspireren. Verder hebben we in 2025 samen met gezondheidsorganisaties en natuur- en milieuorganisaties onderzocht hoe de thema's duurzaamheid en gezondheid sterker met elkaar verbonden kunnen worden, om zo het maatschappelijk draagvlak voor de eiwittransitie te vergroten. Met deze acties hebben we in 2025 gewerkt aan het creëren van twee vormen van verandering bij systeemspelers:

1. **Meer gezondheidsorganisaties zetten zich in voor de eiwittransitie**
2. **Het verbinden van gezondheidsorganisaties met natuur- en milieuorganisaties**

HEALTHY FOOD COALITION

In 2023 zijn we de Healthy Food Coalition (HFC) begonnen – een collectief dat grotendeels bestaat uit voedselproducenten en -aanbieders (supermarkten, cateraars) binnen de voedselsector zoals UDEA, Hutten, en TastyBasics, bijgestaan door kennisinstellingen als Louis Bolk Instituut, HAS Green Academy en de Universiteit Utrecht. HFC is een koplopersbeweging binnen de voedselsector die laat zien dat de urgentie voor een gezonde en duurzame voedselomgeving groot is en dat verandering mogelijk is. Zo hebben we in 2025 gewerkt aan het opzetten van de **'Guiding Star'** – een kompas dat richting geeft aan een gezond voedselaanbod. Het kompas bevat geen strikte set regels, maar biedt voedselproducenten en -aanbieders een open traject dat hen helpt bij het ontwikkelen van een nieuwe strategie voor hun productontwikkeling en –aanbod waarbij gezondheid centraal staat.

Daarnaast hebben we samen met de HFC-leden in 2025 twee **Food Fashion Shows** georganiseerd om voedselproducenten en -aanbieders te inspireren en aan te zetten tot actie. Tijdens deze evenementen presenteerden we lekkere, nutriëntrijke gerechten die de aanwezigen konden proeven. In het kort, samen met de HFC-leden hebben we in 2025 gewerkt aan teweegbrengen van de onderstaande verandering:

1. **Meer voedselbedrijven zijn in staat en gemotiveerd om het voedselaanbod gezonder te maken**

Bekijk een video van een Food Fashion Show

BELEIDSBEÏNVLOEDING

Een centraal onderdeel van ons programma is beleidsbeïnvloeding, en dit doen we op verschillende manieren. Zo hebben we in 2025 de vijfde editie van het succesvolle *Plant The Future Diner* in Den Haag georganiseerd. Een grootschalig politiek evenement in het perscentrum Nieuwspoort dat zowel een agenderings- als verbindingsfunctie heeft en bijdraagt aan het versterken en uitbreiden van onze relaties met Tweede Kamerleden en beleidsmakers. In totaal waren meer dan **220 stakeholders** aanwezig, waaronder **politici, beleidsmakers, boeren, maatschappelijke organisaties, wetenschappers en bedrijven**. Wat het diner van dit jaar uniek maakte, is dat de avond werd afgesloten met het **Nationaal Voedseldebat**. Tweede Kamerleden Laura Bromet (GroenLinks-PvdA), Anne-Marijke Podt (D66), Joris Lohman (CDA) en Ines Kostić (PvdD) namen deel aan een debat over de kansen en benodigheden voor een toekomstbestendig landbouw- en voedselsysteem.

Daarnaast hebben we als TcV een aantal jaar geleden de Kerngroep Eiwittransitie opgericht (inmiddels bekend als Eiwittransitie.nl). De Kerngroep is een samenwerkingsverband van meer dan tien NGO's en gericht op het afstemmen en versterken van elkaars initiatieven en lobbyactiviteiten met betrekking tot de eiwittransitie. Samen met de Kerngroep-leden hebben we regelmatige overlegmomenten met het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en onderhouden we contact met individuele politici en beleidsmakers. Door deze activiteiten waren we in 2025 direct betrokken bij de ontwikkeling en evaluatie van het ***Dashboard Duurzaamheid Supermarkten*** en werden er **twee nieuwe moties ingediend** in de Tweede Kamer; één gericht op een consumentencampagne voor eiwitteelten, en één over de overheid als launching customer voor nieuwe eiwitproducten. Beide moties zijn, zij het in aangepaste vorm, aangenomen, en vormen een nieuwe stap richting een meer plantaardig voedselsysteem.

Bekijk een video van het
Plant The Future Diner

Verder is in 2025 gewerkt aan het professionaliseren van de Kerngroep door de website Eiwittransitie.nl op te zetten en hebben drie nieuwe organisaties zich bij de Kerngroep aangesloten: Milieudefensie, de Vegetariërsbond, en De Week van Ons Eten. Met de bovenstaande acties hebben we in 2025 aan twee vormen van verandering gewerkt:

1.
**Het verbeteren van
beleid met betrekking
tot de eiwittransitie.**

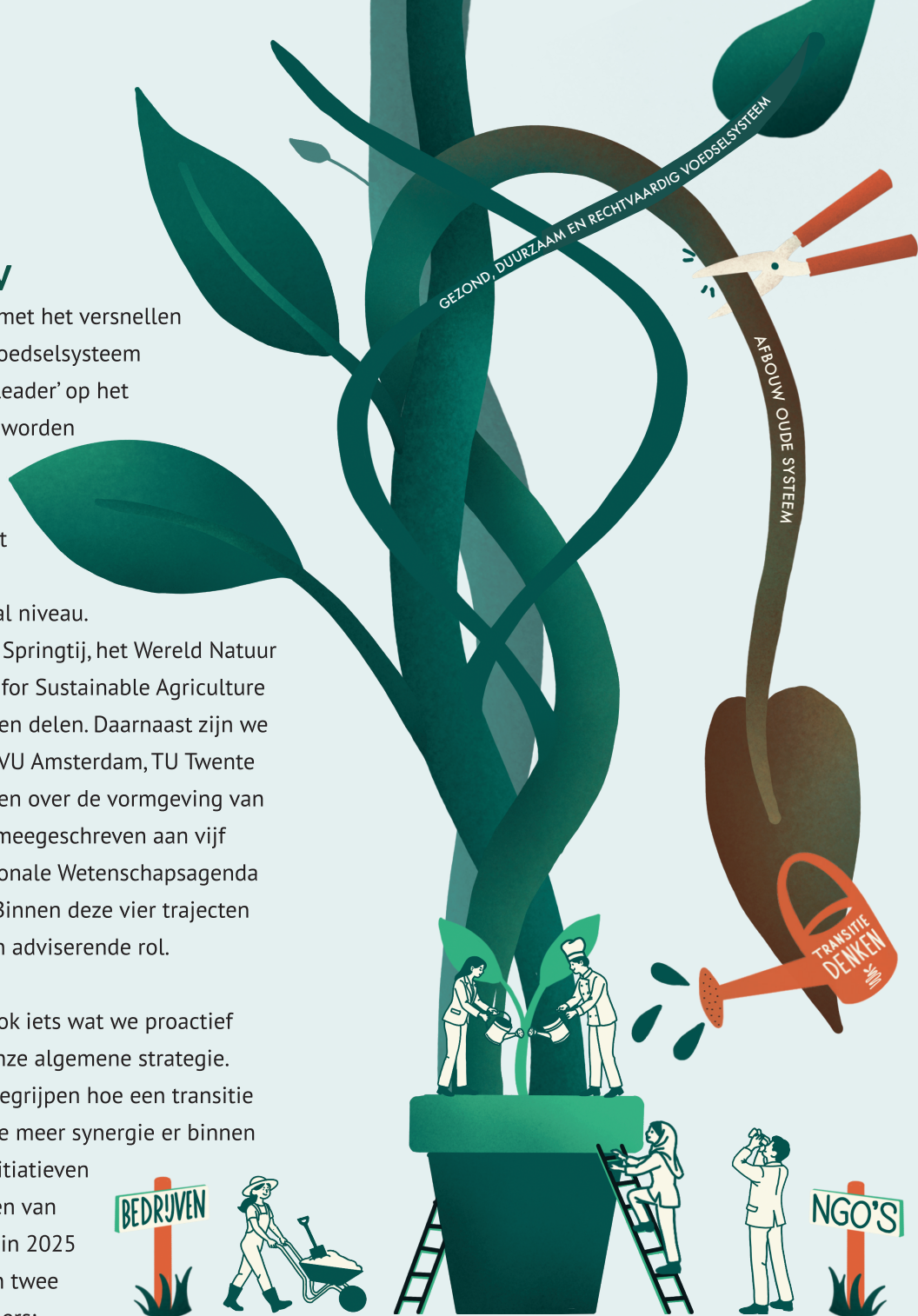
2.
**Het professionaliseren
en uitbreiden van de
Kerngroep.**

KENNISDELING VANUIT TCV

Door ons netwerk en onze ervaring met het versnellen van transitieprocessen binnen het voedselsysteem worden we gezien als een 'thought leader' op het gebied van transitiedenken. Hierom worden we met regelmaat door een breed scala aan stakeholders gevraagd om onze kennis en ervaring rond het versnellen van transities te delen, zowel op nationaal als internationaal niveau.

In 2025 hebben we bijvoorbeeld bij Springtij, het Wereld Natuur Fonds en het European Foundations for Sustainable Agriculture and Food Netwerk onze kennis mogen delen. Daarnaast zijn we door kennisinstellingen zoals de HAS, VU Amsterdam, TU Twente en de WUR uitgenodigd om te sparren over de vormgeving van onderzoeksagenda's en hebben we meegeschreven aan vijf onderzoekstrajecten binnen de Nationale Wetenschapsagenda (waarvan er vier zijn gehonoreerd). Binnen deze vier trajecten vervullen we een uitvoerende of een adviserende rol.

Het delen van kennis is inmiddels ook iets wat we proactief aanbieden en hebben verwerkt in onze algemene strategie. Immers: hoe beter systeemspelers begrijpen hoe een transitie strategisch kan worden versneld, hoe meer synergie er binnen de sector ontstaat en hoe minder initiatieven onnodig verloren gaan. Met het delen van onze kennis en ervaring hebben we in 2025 gewerkt aan het teweegbrengen van twee soorten verandering bij systeemspelers:

1.

Meer bedrijven en maatschappelijke organisaties omarmen het transitiedenken en zetten zich in voor de eiwittransitie en een betere voedselomgeving.

2.

Het aanscherpen van de onderzoekagenda's van kennisinstellingen zodat deze meer praktische waarde hebben.

WAAR WERKEN WE NAARTOE?

De aankomende jaren zullen we onze huidige projecten voortzetten en uitbreiden en enkele nieuwe projecten starten. In de tekst hieronder worden enkele van deze nieuwe projecten en de verandering die we met deze projecten teweeg willen brengen toegelicht. Een volledig overzicht van al onze toekomstplannen is te vinden in het uitgebreide impactrapport van 2024-2025. Voor een groot deel van onze toekomstige projecten zoeken we nog financiering. Met deze steun kunnen we de plannen daadwerkelijk realiseren en onze impact vergroten.

STERKERE BELEIDSMATIGE EN MAATSCHAPPELIJKE SAMENWERKING RONDOM DE EIWITTRANSITIE VIA HET MORE PLANT BASED ACTION PLAN

Geïnspireerd door het succesvolle Deense Plant Based Action Plan uit 2023, zijn we samen met de Kerngroep in 2025 aan een Nederlandse variant begonnen: het *More Plant Based Action Plan (MPBAP)*. Samen met NGO's, bedrijven, brancheorganisaties, kennisinstellingen, financiële partijen en de ministeries van LVVN en VWS werken we aan een nationaal actieplan om de eiwittransitie in Nederland te versnellen. Hiermee versterken we de beleidsmatige en maatschappelijke samenwerking die nodig is om de transitie te realiseren.

HET VEROORZAKEN VAN EEN PARADIGMAVERSCHUIVING BINNEN HET PUBLIEKE DEBAT OVER KEUZEVRIJHEID EN GEZOND VOEDSEL

Een gezond eetpatroon het nieuwe normaal maken is moeilijk. Big Food zorgt via de huidige inrichting van de

voedselomgeving ervoor dat de consument ongezonde producten blijft kopen, de overheid wil niet ingrijpen onder het mom van “vrije keuze” en “vrije markt” en de consument voelt zich bij maatregelen om een gezonder eetpatroon te stimuleren al snel betutteld. Dit willen we doorbreken door een nieuw samenwerkingsverband op te zetten dat zich richt op het ontwikkelen en verspreiden van een nieuw publiekelijk narratief. Dit nieuwe narratief zal politici duidelijk maken dat er helemaal geen sprake is van “vrije keuze” omdat Big Food al ingrijpt in de markt en zal consumenten bewust maken van het feit dat ze al beïnvloed worden – alleen dan richting een ongezond eetpatroon.

HET TEGENGAAN VAN POLARISATIE EN DE VERSPREIDING VAN MISINFORMATIE BINNEN HET PUBLIEKE DEBAT OVER VOEDING

Het publieke debat over voeding, gezondheid en duurzaamheid wordt regelmatig vertroebeld door misinformatie, zoals het frame dat plantaardige voeding ongezond zou zijn. Zulke claims ondermijnen vertrouwen in wetenschap en beleid, versterken polarisatie en leiden de aandacht af van de rol van Big Food in het stimuleren van ongezonde consumptie.

Om hiertegen op te treden werken we aan het opzetten van een *Rapid Address & Response System (RARS)*: een onafhankelijk netwerk van wetenschappers en experts dat snel misinformatie signaleert en weerlegt via feitelijke duiding, opiniestukken en interviews. RARS fungeert als stabiliserend mechanisme en draagt bij aan een nauwkeuriger en constructiever publiek debat.

TOT SLOT

SAMEN MAKEN WE IMPACT

In 2025 hebben we voor zowel de eiwittransitie als de transitie naar een gezonde en duurzame voedselomgeving mooie stappen gemaakt. In 2026 gaan we dit verder doorzetten en willen we onze impact vergroten! Samen met onze leden, vrienden en kennispartners zorgen we voor de verandering die nodig is voor een gezond, duurzaam en rechtvaardig voedselsysteem. Meer weten of samen met ons aan één van de transities willen werken? Neem contact met ons op!

WIL JE MEER LEZEN OVER ONZE HUIDIGE OF TOEKOMSTIGE PROJECTEN?

Bekijk dan het uitgebreide impactrapport van 2024-2025.

CONTACT

Natascha Kooiman | kwartiermaker
Transitiecoalitie Voedsel en portefeuillehouder
van Eiwittransitie & Voedselomgeving.

natascha@transitiecoalitievoedsel.nl
+31 6 543 66 200

VOLG ONS OP LINKEDIN OF BEZOEK ONZE WEBSITE

transitiecoalitie-voedsel

www.transitiecoalitievoedsel.nl

FONDSEN

Onze dank gaat uit naar:

